

عنوان مقاله:

تحلیل فقهی و حقوقی استثنائات ربا

محل انتشار:

سومین کنگره بین المللی تحقیقات بین رشته ای در علوم انسانی اسلامی، فقه، حقوق و روانشناسی (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 11

نویسندگان:

مهدی هاشم زاده - دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

عباس جزایری

خلاصه مقاله:

ربا که تقریباً معادل واژه انگلیسی "usury" است اطلاعاتی در قرآن است که به معنی سود ظالمانه در معامله یا تجارت است. ربا چندین بار در قرآن در سوره های بقره، آل عمران، نساء و روم به شدت نهی شده است و تنها گناه کبیره ای است که از آن به عنوان "جنگ با خدا" نام برده شده است. حرمت ربا در قرآن و منابع روایی از ضروریات دین مبین اسلام محسوب می گردد. هر گاه کسی، پولی را قرض گیرد، موظف به برگرداندن اصل آن است اما برگرداندن اصل یا زیاده تر از اصل پول ربا خواهد بود. این زیاده در فقه استثنائاتی دارد: بین پدر و فرزند، زن و شوهر، عبد و موال و کافر مسلمان ربا نیست. طبق آیه قرآن ربا ظلم است پس هرگز استثنای پذیر و قابل تخصیص نیست. زیرا بیان شرع قبح ذاتی آن را می رساند. با دقت در متون روایات مربوطه، روشن می گردد که موارد استثنا شده بر فرض صحت سند آنها هرچند صورت ربا دارد اما در اساس ربا نیست و به اصطلاح از باب تخصص خارج است نه تخصیص. از این رو اموری را که به عنوان استثنائات ربا، مطرح می کنند با حفظ ماهیت واقعی ربوی بودن همان مفسده اجتماعی و قبح عقلی را دارد و درخور پذیرش نیست. از همین رو نوشتار حاضر درصدد است با استفاده از روش تحلیلی توصیفی و بررسی اسناد و قوانین موجود در مورد استثنائات مذکور، فرضیه های را که مواد استثناء شده از دیدگاه فقهی حقوقی تخصصاً که از شمول حکم حرمت ربا خارج هستند را، اثبات نماید.

کلمات کلیدی:

ربا، استثنائات ربا، مبتنی فقهی، مبانی حقوقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1159640>

